

Memòria

**Memòria del Consell
de Ciutat 2008-2011:
Estudi de l'Avaluació
de l'Impacte de les
Actuacions del Consell
de Ciutat 2008-2011**

11

© de l'edició: **Ajuntament de Barcelona**

Consell de Ciutat

© de les fotografies: **Eloi Bonjoch**

Suport tècnic de la comissió:

Carles Riera

Jordi Pascual

Vanessa Escayola

Memòria redactada per:

Fundació Desenvolupament Comunitari

Fàbrica del Sol

Passeig Salvat Papasseit, núm. 1, 1a planta

08003 Barcelona

Tel. 93 268 04 77

Per encàrrec de:

Consell de Ciutat de Barcelona

Disseny gràfic: **Miquel Puig**

D.L. B-XXXX-2012

Data: **Gener 2012**

www.conselldeciutat.cat

Imprès en paper ecològic.

ÍNDEX

04	1. Presentació
12	2. Actuacions del Consell de Ciutat: 2004-2011 (abans i després del Document de rol)
18	3. Elements d'avaluació de l'activitat del Consell de Ciutat
42	4. Síntesi de l'avaluació i propostes de futur
52	5. Bibliografia
54	6. Annex

1. Presentació

El març del 2004 es va crear el Consell de Ciutat de Barcelona com a màxim òrgan consultiu i de participació ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona. Aquesta figura, ja prevista en la Carta Municipal (article 36) i en les Normes Reguladores de la Participació Ciutadana (article 14), és clau en la nova governança de la ciutat, entesa a partir d'una major coresponsabilitat entre el Consistori i la societat civil.

Quatre anys després de la seva constitució i a partir de l'experiència acumulada,¹ el Consell de Ciutat va iniciar, el febrer del 2008, un procés de replantejament estratègic, el qual va culminar amb l'aprovació del document *Consell de Ciutat de Barcelona: rol, organització i línies de futur* (d'ara endavant, *Document de rol*) pel Plenari del Consell de Ciutat el juliol del 2008 i, posteriorment, per la Mesura de Govern de 22 d'octubre de 2008. Aquest document recollia un plantejament general sobre el rol i la naturalesa del màxim òrgan de participació de la ciutat, així com un seguit de propostes per millorar-ne l'organització i la incidència en les polítiques públiques municipals; alhora, també presentava una llista de temes prioritzats com a proposta per incloure'ls en l'agenda de treball del Consell de Ciutat al llarg dels propers anys.

Després de gairebé tres anys de la reformulació del rol i de les línies estratègiques del Consell de Ciutat, i coincidint amb la finalització del mandat municipal 2007-2011, es va considerar oportú avaluar el camí recorregut i fer un balanç dels canvis, tant pel que fa al funcionament del Consell de Ciutat com a l'impacte de les seves actuacions. Concretament, aquest estudi incloïa els objectius següents:

.....

1. Per a un balanç dels quatre primers anys de funcionament, vegeu Memòria. Consell de Ciutat, 2004-2007. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

- Avaluar el grau d'assoliment i d'incidència de les propostes aprovades pel Consell de Ciutat durant els últims tres anys (2008–2011).
- Valorar el funcionament del nou model organitzatiu, així com de l'adequació interna (Consell de Ciutat) i externa (relació del Consell de Ciutat amb la resta de la institució municipal).
- Apuntar línies de futur a partir dels resultats de l'avaluació de l'última etapa del Consell de Ciutat (2008–2011).

Cal dir que, inicialment, aquesta avaluació es va plantejar com un estudi de traçabilitat de l'impacte de les actuacions del Consell de Ciutat en l'acció de govern i les polítiques municipals. Aquest plantejament era fruit del protocol de tractament de temes inclòs en el document de reformulació del rol del Consell de Ciutat vers una figura de major incidència en la governança de la ciutat. Ara bé, al cap de dos anys i mig de la seva aprovació, aquest protocol no s'està duent a terme. En efecte, fins ara no s'ha produït una resposta sistemàtica de l'equip de govern a les propostes formulades pel Consell de Ciutat, ni s'han redactat els informes d'avaluació anuals que preveu el protocol. La conseqüència més immediata de la manca de registres sobre els efectes que genera l'activitat del màxim òrgan de participació i representació de la ciutat és que no disposem de *petjades* que ens permetin traçar la trajectòria dels efectes. Per tant, allò que a l'inici de la recerca només era una sospita –l'escassa perspectiva temporal no permetria de resseguir-ne les traces– ha quedat definitivament confirmat tal com veurem al llarg de l'informe i, en especial, en l'apartat 3.6. – per les dades que revelen una incidència reduïda del Consell de Ciutat en l'acció de govern.

En definitiva, hem passat d'un estudi de traçabilitat a una avaluació del funcionament i la incidència del Consell de Ciutat de Barcelona d'ençà de la seva reformulació el juny

del 2008, moment que hem considerat com a separació de les dues etapes en què hem dividit la trajectòria d'aquest òrgan de participació, segons expliquem en l'apartat següent.

1.1. Metodologia

Pel que fa a la metodologia, hem intentat contrastar l'organització i les activitats dutes a terme pel Consell de Ciutat durant les dues etapes que estableix l'aprovació del *Document de rol*: l'etapa fundacional (2004–2007) i l'actual (2008–2011). Més concretament, hem volgut esbrinar fins a quin punt s'han produït avenços en les dimensions que aquest document apuntava com a estratègiques:

1. Rellevància dels temes tractats.
2. Funcionament intern i mètode de treball (qualitat de l'actuació participativa: informació rebuda, tractament del tema i retorn).
3. Impacte de les propostes i actuacions del Consell de Ciutat en les polítiques municipals.
4. Reconeixement, visibilitat i relació amb la ciutadania.
5. Articulació del Consell de Ciutat amb la resta d'òrgans i processos participatius de la ciutat.
6. Interlocució amb les altres instàncies de la institució municipal (govern local, àrees de treball, secretaria, etc.).

La taula 1 recull la relació d'indicadors que hem emprat per obtenir dades que ens permetessin avaluar les dimensions esmentades. Aquest dispositiu d'avaluació es va dissenyar a partir de l'adaptació dels criteris i indicadors proposats per diferents autors (Anduiza i De Maya, 2005; Castellà i Parés, 2009; i l'Observatori Internacional de la Democràcia Participativa [OIDP], 2006) per al cas concret que ens ocupa.

Taula 1. Categories i indicadors d'avaluació utilitzats

DIMENSIÓ	CATEGORIA D'ANÀLISI	INDICADOR
TEMES TRACTATS	Rellevància	
	Iniciativa	<ul style="list-style-type: none"> • Temes proposats per la societat civil • Temes proposats pel Consistori
	Competència municipal	<ul style="list-style-type: none"> • Temes de competència municipal • Total temes
FUNCIONAMENT INTERN	Grau de participació	<ul style="list-style-type: none"> • Índex global • Índex per sectors i tipus de sessió
	Temps invertit	Durada de les comissions o grups de treball
	Qualitat de la deliberació	Temps destinat al debat
RELACIÓ AMB LA INSTITUCIÓ	Qualitat de la informació	<ul style="list-style-type: none"> • Temps d'anticipació • Claredat • Pluralitat de fonts • Aportacions expertes
	Retorn	<ul style="list-style-type: none"> • Temps de resposta • Nivell de resposta a les propostes
	Reconeixement	Assistència de representants del Consell de Ciutat a actes oficials
	Recursos destinats al Consejo de Ciudad	<ul style="list-style-type: none"> • Evolució del pressupost • Equip humà
ARTICULACIÓ D'ÒRGANS I PROCESSOS	Coordinació d'agendes	
	Comunicació entre els diferents consells	
	Reconeixement d'expertesa	Incorporació de representants de consells en qualitat d'experts
	Incidència dels processos participatius	<ul style="list-style-type: none"> • Capacitat d'introduir canvis • Propostes acceptades / Total propostes
VISIBILITAT	Impacte comunicatiu	<ul style="list-style-type: none"> • Eines comunicatives habilitades • Evolució del nombre d'usuaris web • Presència en els mitjans de comunicació
	Presència en l'espai públic	Presència en espais festius o culturals
IMPACTE DE LES PROPOSTES	Aplicació de les propostes	<ul style="list-style-type: none"> • Influència en la presa de decisions • Petjada normativa • Impacte en el pressupost municipal
	Incidència en l'elaboració de programes i documents	Nivell d'esmenes acceptades

Per a l'obtenció i processament de la informació s'han combinat tècniques quantitatives (en especial per a l'anàlisi del nivell de participació) i qualitatives. Les dades s'han obtingut, principalment, per tres vies:

- a. Compilació i anàlisi de documentació pròpia del Consell de Ciutat, així com d'altres institucions i òrgans relacionats (Plenari del Consell Municipal, actes dels òrgans de participació, normativa, documents programàtics, etc.).
- b. Realització d'entrevistes a una mostra representativa dels diferents sectors que conformen el Consell de Ciutat, així com a diversos responsables tècnics d'àmbits municipals que hi han tingut una relació durant el període estudiat; bàsicament, secretaris de consells territorials i sectorials, i professionals de la Direcció de Participació i Associacionisme.
- c. Grup de discussió amb membres del Consell de Ciutat per tal de contrastar i debatre conjuntament els resultats de les entrevistes.

En total, han aportat les seves opinions sobre les dimensions de l'objecte avaluat² un total de 27 persones, distribuïdes segons els perfils que s'indiquen a la taula 2 (vegeu la pàgina següent).

El procés ha inclòs la devolució i validació final dels resultats, amb una representació àmplia de les persones del Consell de Ciutat. L'informe tècnic resultant es va presentar a la Comissió Permanent del Consell de Ciutat del 22 de març del 2011 i al Plenari del Consell del 27 d'abril de 2011

.....
2. L'Annex inclou els guions de les entrevistes realitzades i del grup de discussió.

Taula 2. Mostra de persones entrevistades o participants en el grup de discussió

PERFIL	NOMBRE
1. MEMBRES DEL CONSELL DE CIUTAT	22
a) Vicepresidències	4
b) Grups polítics municipals	5
c) Consells ciutadans de districte	2
d) Consells sectorials de ciutat	3
e) Institucions rellevants de la ciutat	1
f) Associacions del Fitxer General d'Entitats	2
g) Persones d'especial rellevància ciutadana	3
h) Persones del Registre Ciutadà	2
2. TÈCNICS MUNICIPALS	5
a) Secretaris de consells territorials	1
b) Secretaris de consells sectorials	2
c) Professionals de la Direcció de Participació i Associacionisme	1
TOTAL	27

Contingut de l'informe

Per tant, l'informe conté els resultats de l'avaluació dels canvis generats arran del procés de reformulació del Consell de Ciutat, el qual va culminar amb l'aprovació del document *Consell de Ciutat de Barcelona: rol, organització i línies de futur*, en especial pel que fa al seu funcionament i incidència.

L'informe s'estructura en tres parts principals. La primera part proporciona una descripció de l'activitat del Consell de

Ciutat, i distingeix entre les actuacions dutes a terme abans del procés de reformulació i les realitzades posteriorment. Aquesta part serveix de marc contextual; és a dir, ens situa en l'avaluació de l'activitat del Consell de Ciutat, i se subdivideix en sis apartats, que corresponen als eixos d'avaluació principals: temes tractats, funcionament intern, relació amb la institució, articulació del Consell de Ciutat amb diferents òrgans i processos de participació, visibilitat i impactes en les polítiques municipals. També inclou una síntesi de resultats, la qual, si bé és fruit de l'avaluació dels eixos considerats, aporta el valor afegit que ha estat validada i enriquida per una representació qualificada de membres del Consell de Ciutat. La sessió de contrast d'aquesta part de l'informe, celebrada el 10 de març del 2011, pretenia ser una reedició actualitzada de la convocatòria que va donar peu a l'elaboració consensuada de l'esmentat *Document de rol*.

Agraïment

Sense la col·laboració, precisament, d'una bona part dels membres del Consell de Ciutat (s'ha comptat amb la intervenció directa –bé en les entrevistes, en el grup de discussió o en la sessió de validació– d'un total de 34 membres), així com de diferents tècnics municipals, en especial de l'equip de la Secretaria del Consell de Ciutat, aquest estudi no hagués estat possible. Per tant, volem manifestar el nostre agraïment a totes les persones que han contribuït a la seva realització.

2. Actuacions del Consell de Ciutat, 2004-2011 (abans i després del «Document de rol»)

Podem dir que, en general, l'activitat del Consell de Ciutat de Barcelona es va intensificar notablement a partir de l'estiu del 2008, moment en què el seu Plenari va aprovar l'esmentat Document de rol.¹ D'una banda, van augmentar les convocatòries dels òrgans de representació i participació estables: el Plenari i la Comissió Permanent; de l'altra, també es van crear més grups de treball –en aquesta etapa denominats «comissions»– que en el període anterior.

Aquest increment és encara més significatiu si tenim en compte que la segona etapa abasta menys temps que la primera. Així, mentre que el període 2004-2007 comprèn gairebé quatre anys, el període 2008-2011 n'abasta tres i escaig. Malgrat aquest decalatge en favor de la primera etapa, el nombre de sessions és sensiblement més elevat durant la segona etapa. Segons es pot apreciar a la taula 3, s'ha passat de 2 plenaries anuals a 4 –acomplint així l'objectiu establert pel Document de rol–, i de 3 convocatòries anuals de la Comissió Permanent a una mitjana de 8, amb pràcticament 1 per mes l'any 2010. Pel que fa a les comissions o grups de treball, el nombre de sessions s'ha multiplicat gairebé per quatre, i això sense tenir en compte les comissions de temes preceptius, les quals, a més a més, suposen una novetat d'aquest període.

.....

1. Ens referim al document *Consell de Ciutat de Barcelona: rol, organització i línies de futur*, ratificat el 17 de juliol del 2008 pel Plenari del Consell de Ciutat.

Taula 3. Comparativa de l'activitat del Consell de Ciutat durant els dos períodes considerats (nombre de sessions)

PRIMERA ETAPA (2004-2007)	
Plenari	7
Comissió Permanent	13
Total Grups de Treball	11
Habitatge	4
Immigració	7

SEGONA ETAPA (2008-2011)	
Plenari	11
Comissió Permanent	25
Total Comissions Extraordinàries	37
Comissió Estratègica de Rol	3
Comissió per a la Transformació de la Diagonal	11
Pla Director Municipal de Participació Ciutadana (PDMPC)	8
Pla Estratègic de Turisme	8
Carta de Ciutadania	3
Pacte dels Usos del Temps	5
Total Comissions Permanents No Preceptives	3
Comissió de Comunicació	3
Total Comissions de Temes Preceptius	15
Consell de Barcelona Televisió (BTV)	5
Programa d'Actuació Municipal (PAM)	5
Pressupostos i ordenances fiscals	4
Comissió d'Empara*	1

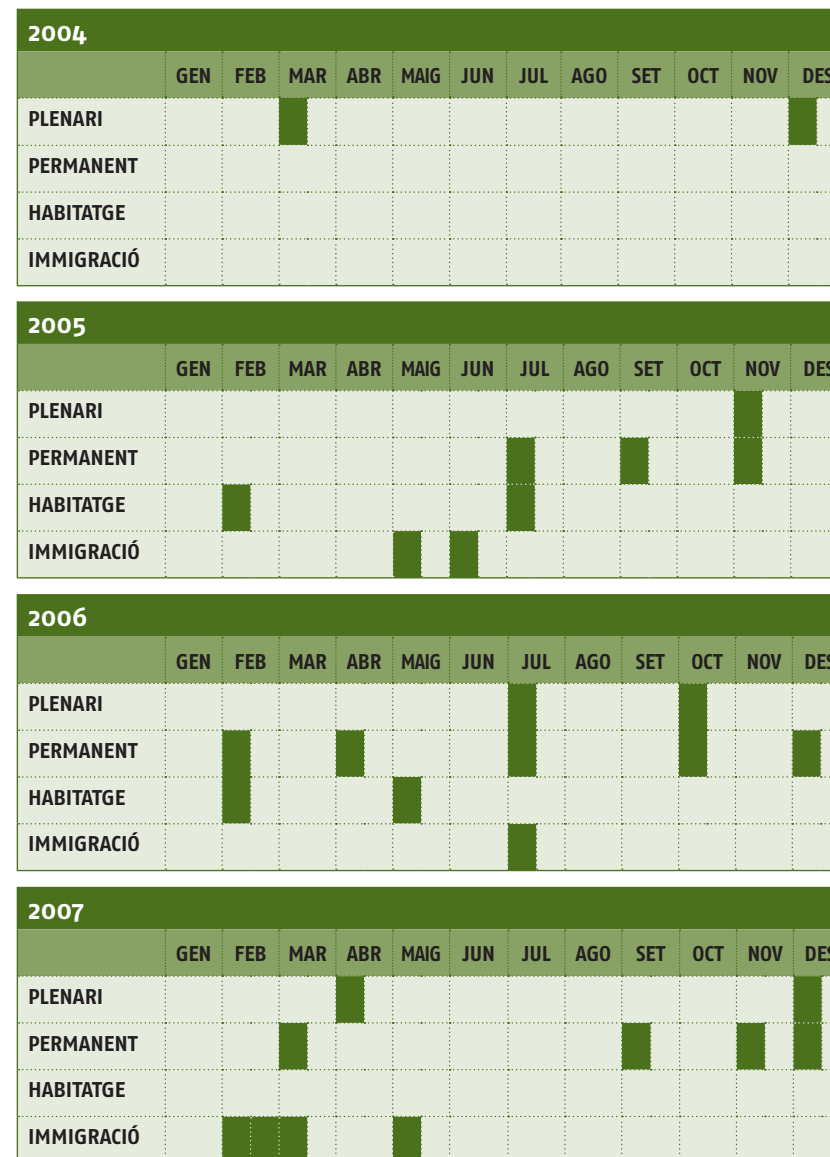
Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Secretaria del Consell de Ciutat.

* La Comissió d'Empara és l'òrgan col·legiat del Consell de Ciutat que vetlla pel compliment dels drets de participació de la ciutadania. Els seus dictàmens s'han de trametre al Síndic de Greuges de Barcelona. Es va constituir el 5 de febrer del 2009, però fins ara ha estat inactiva, permanecido inactiva.

A la pàgina següent recollim –de manera comparativa i en dos gràfics– una síntesi de l'activitat duta a terme en els dos períodes estudiats.

Gràfic 1. Comparativa de l'activitat dels dos períodes

a) Període inicial (2004-2007)

b) Període actual (2008-2011)

2008													
	GEN	FEB	MAR	ABR	MAIG	JUN	JUL	AGO	SET	OCT	NOV	DES	
PLENARI													
PERMANENT													
ESTRATÈGICA DE ROL													
COMUNICACIÓ													
BTV													

2009													
	EN	FEB	MAR	ABR	MAY	JUN	JUL	AGO	SEP	OCT	NOV	DIC	
PLENARI													
PERMANENT													
DIAGONAL													
PDPC													
TURISME													
PAM													
COMISSIÓ D'EMPARA													

2010													
	GEN	FEB	MAR	ABR	MAIG	JUN	JUL	AGO	SET	OCT	NOV	DES	
PLENARI													
PERMANENT													
BTV													
DIAGONAL													
PDPC													
TURISME													
PRESSUPOST													
CIUTADANIA													
USOS DEL TEMPS													

2011												
	GEN	FEB	MAR	ABR	-	-	-	-	-	-	-	
PLENARI												
PERMANENT												
USOS DEL TEMPS												
PAM												

3. Elements d'avaluació de l'activitat del Consell de Ciutat

3.1. Avaluació dels temes tractats

El *Document de rol* del 2008 apuntava clarament que els temes tractats en el Consell de Ciutat «hauran de ser aquells veritablement estratègics, globals i emblemàtics de la ciutat, sense envair l'àmbit de la resta de consells».¹ Es tracta, doncs, de temes que tenen a veure amb el model de ciutat, que afecten a tothom. Segons l'opinió de la major part de les persones entrevistades, s'està d'acord amb la idoneïtat dels temes tractats durant la segona fase, excepte pel que fa al Pacte dels Usos del Temps. Aquest ha estat l'únic tema, l'oportunitat del qual ha estat qüestionada per algunes veus.

En canvi, hem constatat un desacord en la qüestió següent: fins ara, tots els temes han estat proposats, gairebé sense excepció,² per l'equip de govern o el Consistori. En aquest aspecte, hi ha poques diferències entre les dues etapes considerades. És cert, però, que la innovació i aprofundiment en la participació ciutadana, en l'organització del temps, i fins i tot en el model de turisme, figuraven entre els 10 temes més votats per la comissió que va elaborar el *Document de rol*.

En qualsevol cas, hi ha un fort corrent d'opinió que defensa la necessitat d'augmentar la capacitat del Consell de Ciutat a l'hora de proposar temes de debat, i que això es pugui fer des de tots els sectors que el conformen, però prestant especial atenció als temes que preocupen la ciutadania i buscant el màxim consens possible. En general es considera que una ocasió idònia per establir

.....
1. Consell de Ciutat de Barcelona (2009): *Consell de Ciutat de Barcelona: rol, organització i línies de futur*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, pàg. 11.

2. Tan sols hi ha un tema que el Consell de Ciutat va abordar en profunditat a petició de la Comissió Permanent: el Pla Estratègic de Turisme, i només hi va poder intervenir en la part de la diagnosi.

L'agenda temàtica del Consell de Ciutat seria a principi d'any, coincidint amb el debat anual amb l'alcalde. Aquesta agenda ha de tenir una part fixa, planificada amb prou temps per facilitar la participació de totes les instàncies i agents locals (consells sectorials i territorials, moviments associatius, sectors ciutadans...), i centrada en temes de fons o estructurals; no obstant això, també ha de ser prou flexible per donar cabuda a temes més conjunturals, però igualment importants per a la ciutat i sobre els quals el Consell de Ciutat consideri oportú manifestar-se. Un exemple d'aquest últim tipus de temes seria la visita del Papa l'any passat, mentre que els temes de fons recollits inclourien, entre d'altres: la política social en temps de crisi, els plans d'equipaments, l'extensió de la zona verda d'aparcament o la ciutat esportiva del Barça. La diversitat de temes estructurals és fruit dels diferents motius pels quals es considera que una qüestió mereix ser portada al Consell de Ciutat; tanmateix, tots els temes es poden resumir en un de sol: la necessitat d'assolir un consens entre els diferents sectors representats en el Consell de Ciutat.

A més a més, pel que fa als temes tractats en la primera etapa –l'habitatge i la immigració–, si bé es considera que són qüestions estratègiques, el seu abast depassa considerablement el nivell de competència municipal, cosa que s'ha corregit en els temes treballats a partir del 2008, de més estricta jurisdicció municipal.

3.2. Indicadors de funcionament intern

3.2.1. Evolució del nivell de participació dels membres del Consell de Ciutat

Una de les qüestions més valorades pels membres del

Consell de Ciutat és la seva dedicació a la feina que genera l'activitat d'aquest òrgan i que comença per l'assistència a les convocatòries, amb la consegüent preparació de temes i treball en comissions. No en va es considera un «servei voluntari a la ciutat». En aquest apartat hem recollit dades de participació amb el propòsit de valorar el grau d'implicació dels integrants del Consell de Ciutat.

En primer lloc, i a grans trets, podem afirmar que si bé el grau de participació general en el Plenari i en la Comissió Permanent del Consell de Ciutat a partir del 2008 ha disminuït respecte al primer període, l'assistència a les comissions de treball ha augmentat considerablement. En concret, l'assistència a les sessions plenàries ha baixat 11 punts del primer al segon període; l'assistència a la Comissió Permanent, 7. En canvi, la participació en les comissions ha assolit nivells força elevats; en el cas de la Comissió de la Diagonal ha superat el 72 % (vegeu més endavant la taula 5).

A escala de sectors, encara que s'observa una menor assistència per part de tots els sectors de representació del Consell de Ciutat, excepte pel que fa als membres del Registre Ciutadà, és entre els consells sectorials i de districte on aquesta davallada és més acusada (superior als 20 punts percentuals), de manera que l'assistència se situa pels volts del 50 % i només és superada per la baixa participació de les persones d'especial rellevància ciutadana (46 %). Entre els sectors que mantenen un nivell d'assistència més elevat, hi ha la ciutadania individual (68 %), amb el mateix registre que les associacions del Fitxer General d'Entitats (tot i que aquestes disminueixen el 22 % amb relació a la primera etapa), els representants dels grups polítics municipals, malgrat que disminueixen 15 punts, i les institucions rellevants, que només baixen 2 punts, situant-se així en el 62 % de participació.

Taula 4. Comparativa, en %, de nivells d'assistència per sectors entre els dos períodes (Plenari)

SECTOR DE REPRESENTACIÓ	2004-2007	2008-2010
Presidència	100	100
Vicepresidències	100	100
Grups municipals	93	78
Consells sectorials	76	54
Consells ciutadans de districte	78	52
Institucions rellevants	64	62
Fitxer General d'Entitats	86	68
Persones d'Especial Rellevància Ciutadana	46	46
Registre Ciutadà	68	68
ASSISTÈNCIA GLOBAL	72	61

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Secretaria del Consell de Ciutat.

Un dels factors que poden ajudar a entendre la davallada que s'ha produït en l'assistència als plenaris és l'important augment de l'activitat del Consell de Ciutat a partir de l'elaboració i aprovació del *Document de rol* (vegeu la taula 2). Aquest increment d'activitat s'ha concretat, sobretot, en la constitució de més comissions i en la realització de força més sessions; així, les convocatòries de la Comissió Permanent gairebé s'han duplicat, mentre que les dels grups de treball s'han triplicat. Per tant, és probable que els membres del Consell de Ciutat hagin prioritzat l'assistència a les comissions abans que al Plenari. Segons podem observar a la taula 5, si bé l'assistència a la Comissió Permanent ha disminuït lleugerament (7 punts), les comissions de treball han estat molt més concorregudes que els grups de treball de la primera etapa, amb l'excepció de la Comissió de Treball del Pacte dels Usos del Temps, que se situa en un nivell d'assistència similar al de la primera fase.

Taula 5. Comparativa dels nivells d'assistència entre els dos períodes (CP i comissions de treball) en %

COMISSIÓ	2004-2007	2008-2010
Comissió Permanent	73	66
COMISSIONS O GRUPS DE TREBALL		
a) Primera etapa		
Habitatge	43,75	
Immigració	27,65	
a) Segona etapa		
Diagonal		72,73
Pla Director Municipal de Participació Ciutadana PDMPC		44,5
Turisme		57,76
Carta de Ciutadania		70,59
Pacte del Temps		36,84
Programa d'Actuació Municipal (PAM)		61,05

Més enllà del nivell d'assistència a les sessions dels diferents espais, també ens interessa observar de quina manera es distribueix el ritme de treball entre els membres que integren el Consell de Ciutat. A la taula 4 ja hem constatat que la implicació varia ostensiblement entre els diferents sectors del Consell de Ciutat. A més, a les entrevistes es manifesta una vinculació desigual entre els membres de la Comissió Permanent, que mantenen un nivell intens d'informació i de seguiment dels afers, i la resta de membres, que tenen més dificultats per vincular-se amb l'activitat del Consell. Hem volgut analitzar aquest fet mitjançant l'indicador d'activitat següent: nombre de comissions en què han participat els consellers i conselleres, distingint si formen part de la Comissió Permanent o no.

Taula 6. Nombre de participacions en comissions per part dels membres i no membres de la Comissió Permanent

NOMBRE DE COMISSIONS EN QUÈ HAN PARTICIPAT	MEMBRES COMISSIÓ PERMANENT	NO MEMBRES COMISSIÓ PERMANENT
0 comissions	2	30
1 comissió	1	34
2 comissions	4	7
3 comissions	5	1
4 comissions	0	0
5 comissions	7	1
6 comissions	0	0

Nota: elaboració pròpia.³

A més a més, també resulta significativa l'evolució de la durada dels grups de treball i de les comissions. Tal com s'indica a la taula 7, en el període 2004-2007 els grups de treball superaven, en temps de durada, els del període actual.

.....
 3. Per a l'elaboració d'aquesta taula s'ha fet un seguiment de la participació en les comissions següents: Diagonal, Pla Director Municipal de Participació Ciutadana (PDMPC), Turisme, Carta de Ciutadania, Usos del Temps i Pressupostos. En el cas de les institucions d'especial rellevància, grups municipals, entitats i consells, s'ha fet un seguiment dels representants de l'entitat, amb independència que fossin el titular o un substitut.

Taula 7. Durada dels grups de treball/comissions del Consell de Ciutat (temes no preceptius)

GRUPS DE TREBALL DE LA PRIMERA ETAPA (2004-2007)	
Habitatge (01.12.2004-12.04.2007)	28 meses
Immigració (11.05.2007-08.05.2007)	27 meses
Espai públic (fallida)	
COMISSIONS DE LA SEGONA ETAPA (2008-2011)	
Transformació de la Diagonal (05.09.2009-21.07.2010)	18 meses
Pla Director Municipal de Participació Ciutadana (06/06/2009-20/07/2010)	14 meses
Pla Estratègic de Turisme (10.2009-07.2010)	10 meses
Carta de Ciutadania (06.2010-11.2010)	5 meses
Pacte dels Usos del Temps (08.10.2010-14.03.2011)	6 meses
Pressupost (05.10.2010- 09.11.2010)	2 meses
Programa d'Actuació Municipal (09/02/2011-09/03/2011)	2 meses

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Secretaria del Consell de Ciutat.

Si analitzem l'evolució dels grups o comissions de treball, observarem una clara tendència a la reducció progressiva de la seva durada. És possible que aquest període de compressió temporal hagi estat influït, en la fase final, per l'aproximació de la fi del mandat. En aquest aspecte també hi ha un comportament diferent en els dos períodes: durant la primera etapa, sembla que els òrgans del Consell de Ciutat no han acusat tant el cicle electoral.⁴

.....
 4. No obstant això, es pot observar que el Grup de Treball d'Immigració va intensificar la seva activitat just abans de la fi de la legislatura 2004-2007, de manera que quatre de les set sessions d'aquesta comissió es van celebrar durant els quatre últims mesos, la qual cosa és força il·lustrativa, atès que la seva activitat va durar més de dos anys.

3.2.2. Valoració dels espais de participació: Plenari, Comissió Permanent i comissions

El document de replantejament del Consell de Ciutat del 2008 ja va apuntar la necessitat de potenciar el treball en comissions per tal d'agilitzar els plenaris i fer-los més eficients. Tres anys després de la seva aprovació, la valoració general que es fa de les comissions és positiva: se les considera una fórmula adequada per tractar els temes a fons. Ara bé, les sessions plenàries continuen presentant algunes mancances: sovint s'allarguen més temps del previst i les intervencions no sempre s'han preparat prou bé ni estan ben orientades. En algunes entrevistes se suggereix que es limiti la durada de cada intervenció. Malgrat això, es valora positivament la utilització d'eines que en faciliten el funcionament, com ara les plantilles de presentació d'esmenes.

A més, s'ha proposat obrir les comissions a persones no membres del Consell de Ciutat. Si el *Document de rol* ja recomanava que els consellers i conselleres poguessin delegar en altres persones de les seves organitzacions, especialitzades en els temes en qüestió, hi ha qui també apunta noves fórmules perquè l'assistència a alguns espais estigui oberta a persones interessades a fer arribar les seves aportacions als membres del Consell de Ciutat. Aquesta proposta contribuiria a fer-lo més visible i proper a la ciutadania, qüestió en què aprofundim en l'apartat 3.5.

3.3. Relació amb la institució

3.3.1. Qualitat de la informació i de la deliberació

És un lloc comú en el camp de la participació ciutadana

que la informació sigui una condició bàsica per a qualsevol experiència participativa. En aquest sentit, el *Document de rol* recordava la conveniència que l'equip de govern informés «clarament de les polítiques estratègiques i transversals que està impulsant i vol impulsar».⁵ La majoria dels membres consultats consideren que la informació rebuda és, per regla general, adequada i suficient. Com a excepcions esmenten el procés de debat de la Carta de Ciutadania, en què el document de partida estava força tancat.

Amb tot, mereix una consideració a part el tractament dels temes preceptius, en especial els que tenen a veure amb els pressupostos municipals. En aquest punt s'observa una certa millora, atribuïda a la constitució d'una comissió específica i a una explicació tècnica més planera, en aquest cas per part de l'Àrea d'Hisenda. El suport tècnic és, precisament, un dels elements més valorats pels membres del Consell de Ciutat, ja que facilita el debat i l'elaboració de propostes. En aquest sentit, es demana una major implicació dels responsables de les polítiques municipals a l'hora d'informar sobre els diferents temes.

Un altre valor atribuït a la informació és la diversitat de fonts o pluralitat informativa. En aquest aspecte, el *Document de rol* preveia, en el marc del seu protocol de tractament de temes estratègics, la presentació de dues ponències per a cada tema: l'una a càrrec d'un representant de l'equip de govern, i l'altra a càrrec d'un representant del consell sectorial concernit per la temàtica tractada, o d'una persona d'especial rellevància coneixedora de l'àmbit.⁶

5. Consell de Ciutat, 2009: 12.

6. De fet, el reglament de règim intern preveu la figura dels «observadors», que poden ser, textualment, «regidors/es, responsables d'entitats i professionals de reconegut prestigi», i que poden participar en les sessions plenàries del Consell amb veu, però sense vot. Aquestes persones seran convocades per la Presidència, a petició de qualsevol membre del Consell de Ciutat. Fins ara, aquesta figura ha estat poc utilitzada (menys en la segona fase que en la primera).

Ara bé, més enllà de la necessària qualitat informativa, el *Document de rol* incidia en la urgència que el Consell de Ciutat esdevingués un espai de deliberació. En aquest sentit, pel que fa als espais de treball i debat (comissions), els consellers i conselleres entrevistats valoren l'aportació tècnica, tant a escala metodològica com temàtica. Pel que fa a la incorporació d'experts temàtics, es recorda que cal contemplar prioritàriament si hi ha membres del Consell de Ciutat que puguin aportar coneixements des del seu àmbit d'actuació, o bé, en cas contrari, si cal convidar experts externs.

Quant al suport tècnic, cal remarcar una diferència rellevant entre els dos períodes analitzats. Així, mentre que a la primera etapa el treball de temes estructurals era dirigit per experts externs, que a més a més s'encarregaven d'elaborar el producte final, a partir del 2008 han estat els membres del Consell de Ciutat qui, en el marc de les comissions, han liderat el procés, comptant amb un suport tècnic,⁷ de tipus metodològic. Per tant, s'ha guanyat en autonomia del Consell de Ciutat, encara que, en alguns moments i per a determinats temes, s'ha trobat a faltar un assessorament.⁸

Pel que fa a la quantitat de temps que es destina a debatre els temes, en general es considera que és correcta. En aquest sentit se sol citar, com a procés modèlic, la Comissió del Pla Director Municipal de Participació Ciutadana, mentre que la Comissió de la Carta de Ciutadania destaca com a exemple en què el temps ha estat excessivament limitat. Quant al procés d'elaboració de dictàmens, també es considera que és adequat, i es recorda que qualsevol

7. Només amb l'excepció de la Comissió de Pressupost, que és l'única que no ha comptat amb suport tècnic.

8. Aquest suport d'experts s'ha trobat a faltar, sobretot, en l'elaboració del Pla Director Municipal de Participació Ciutadana i en el seguiment dels pressupostos municipals.

planificació de treball d'un tema ha de tenir en compte els temps que cada representant necessita per traslladar a l'entitat o àmbit que representa la informació pertinent per tal de fer-los partícips del debat.

3.3.2. Sobre el retorn i el reconeixement de la tasca del Consell de Ciutat per part de l'equip de govern

Les persones del Consell de Ciutat consultades consideren essencial que hi hagi una devolució per part de l'Ajuntament sobre les qüestions plantejades i les propostes realitzades. De fet, el reglament intern del Consell de Ciutat preveu una resposta per escrit sobre les propostes que entren dins de les competències municipals, en un termini no superior als 30 dies. Així mateix, el protocol de tractament de temes estratègics ratificat en la Mesura de Govern de 22 d'octubre de 2008 estableix un període de tres mesos perquè un representant de l'equip de govern especifiqui «quines propostes s'assumeixen i quines es desestimen de forma argumentada».⁹

No obstant això, en aquest aspecte hi ha una percepció d'incompliment general. De fet, de tots els temes tractats en aquesta última etapa (un total de vuit), només en un cas s'ha fet devolució, sense comptar amb la Mesura de Govern de 22 d'octubre, com a resposta al Document de rol. Ens referim a la resposta a les esmenes plantejades per la Comissió de la Carta de Ciutadania que va presentar el regidor de Drets Civils a la Comissió Permanent. Aquesta explicació es va fer de manera presencial i sense que prèviament es facilités informació per escrit. En cap altra ocasió hi ha hagut retorn en finalitzar el procés de treball d'un tema per part del Consell de Ciutat; en canvi, sí que

9. Consell de Ciutat, 2009: 25.

hi ha hagut un feed-back continuat en el si d'algunes comissions entre els responsables municipals i els membres del Consell de Ciutat a propòsit de les esmenes que aquests havien plantejat als diferents documents de treball. Es destaca, en positiu, els casos de les comissions constituïdes per a la transformació de l'avinguda de la Diagonal i l'elaboració del Pla Director Municipal de Participació Ciutadana.

Pel que fa al reconeixement de la tasca del Consell de Ciutat, si bé algunes veus alerten sobre un perill d'adulació o d'excés de protagonisme personal, i reivindiquen una certa discreció en l'exercici del càrrec de conseller/a de ciutat, en general es destaca com una bona pràctica la presentació conjunta de l'esmentat Pla Director que van fer la regidora responsable de l'àmbit de Benestar i Cohesió Territorial i una vicepresidència del Consell de Ciutat.

3.3.3. Evolució dels recursos destinats al Consell de Ciutat

En aquest apartat hem de distingir entre els recursos humans i els diners dedicats a la gestió de l'activitat del Consell de Ciutat. Pel que fa a l'equip –integrat per la secretària i un tècnic a dedicació plena des del 2008–, en línies generals s'ha mantingut estable durant el segon període. A més, des del juny del 2009 també ha comptat amb el suport puntual d'un auxiliar administratiu.

Quant al pressupost per a activitats, s'observa un augment relativament proporcional a l'actuació desplegada, a partir del 2008 –encara que amb reduccions importants el 2009 i sobretot el 2010– en el pressupost aprovat respecte al sol·licitat, i en menor mesura entre l'executat i l'aprovat, tal com s'indica a la taula 8:

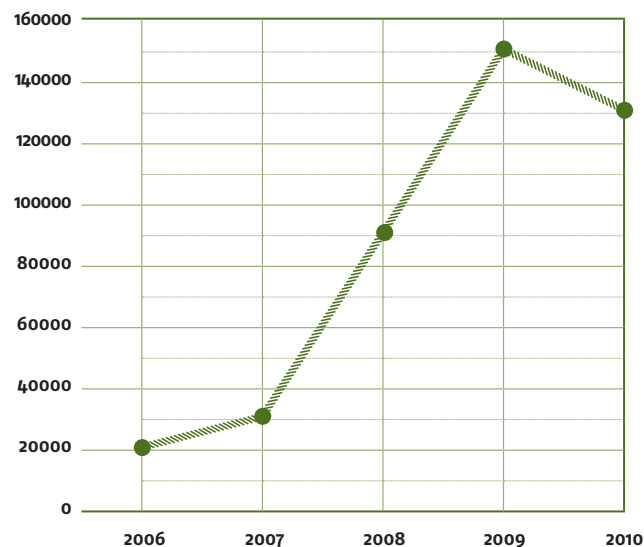
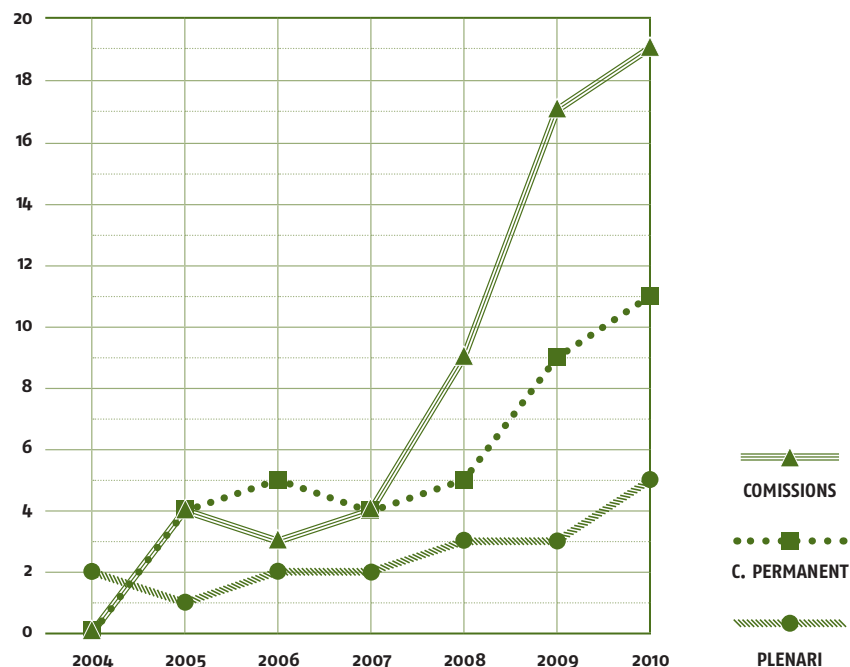
Taula 8. Evolució del pressupost aprovat i executat del Consell de Ciutat

ANY	PRESSUPOST SOL·LICITAT	PRESSUPOST APROVAT	PRESSUPOST EXECUTAT
2006	20.000	20.000	19.837
2007	22.116	22.116	30.321
2008	90.000	90.000	89.217
2009	190.000	120.000	146.934
2010	205.000	75.000	126.533
2011	160.000	75.000	---

Font: Secretaria del Consell de Ciutat de Barcelona.

Els gràfics de la pàgina següent ens ajuden a comparar l'evolució del pressupost amb la variació de l'activitat del Consell de Ciutat des de la seva creació fins al 2010. En termes generals, la partida assignada a l'òrgan ha experimentat un augment proporcional a l'augment d'activitat del 2007 al 2009, que es trenca el 2010, amb una reducció del pressupost, no corresposta pel ritme d'activitat, que continua augmentant, especialment pel que fa al nombre de sessions plenàries i, en menor mesura, de reunions de la Comissió Permanent i de les comissions temàtiques.

Gràfics 2 i 3. Evolució de l'activitat (2004-2010) i evolució del pressupost executat (2006-2010) del Consell de Ciutat

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Secretaria del Consell de Ciutat.

3.4. Articulació amb els òrgans i processos de participació

3.4.1. Coordinació entre els diferents consells i la resta d'instàncies participatives

Aquest ha estat, sens dubte, un dels eixos estratègics en què s'ha avançat menys durant els últims tres anys. És ben significatiu que els objectius que apuntava el *Document de rol* –coordinar l'agenda entre els diferents consells i preveure períodes de debats més llargs i seqüenciats, cosa que forma part de les tasques de la Secretaria del Consell de Ciutat– encara siguin vigents.

Així, d'una banda, el *Document de rol* incloïa entre les seves recomanacions abordar els temes de ciutat amb la major anticipació possible, a fi i efecte de mantenir debats amb perspectiva de futur. Era evident que això facilitaria l'articulació entre la Secretaria del Consell de Ciutat i la resta d'òrgans participatius de la ciutat. Ara, quasi tres anys després de l'elaboració d'aquell document, una de les propostes de més consens gira, tal com hem vist, al voltant de l'objectiu d'assolir un acord, a inici d'any, sobre els temes estructurals a tractar. En canvi, els temes conjunturals –que també són rellevants a escala de ciutat– s'han de poder incloure en l'agenda del Consell de Ciutat de forma continuada.

De l'altra, el projecte Xarxa de Consells, impulsat per la Secretaria del Consell de Ciutat a principis del 2009, no ha donat els resultats esperats. La coordinació entre secretaris i representants dels consells, i entre ells i la Secretaria del Consell de Ciutat, continua sent feble. Entre les raons argumentades pels uns i pels altres destaca la saturació de tasques, que recau en els secretaris; l'excés d'òrgans de participació, que reverteix en un col·lapse dels representants dels consells ciutadans de districte; i la prioritització per part de tots dos dels espais de participació territorials o de base. No oblidem que just el

2009 coincideix amb el desplegament d'una nova figura en l'arquitectura participativa municipal: els consells de barri. Altres factors que també han anat en aquesta mateixa direcció inclouen el desigual grau d'activitat dels diferents consells, així com l'escassa operativitat de les comissions permanents dels consells sectorials i territorials.

Les propostes formulades per millorar la relació entre la Secretaria del Consell de Ciutat i els consells sectorials i de districte inclouen:

- Enfortir la figura de la Secretaria Tècnica dels consells, o bé dotar-los de més suport tècnic extern.
- Dinamitzar la Comissió Permanent d'aquests consells.
- Reactivar els consells ciutadans de districte, especialment els menys actius. Se suggereix que, en alguns casos, caldria millorar-ne la representativitat i que, en general, se'ls podria dotar de més contingut, per exemple, mitjançant el seguiment de processos participatius en temes urbanístics del seu àmbit territorial.

3.4.2. Incidència en processos participatius

Entre les atribucions que les Normes Reguladores de la Participació Ciutadana del 2002 i el Reglament Intern del Consell de Ciutat del 2005 reconeixen al Consell de Ciutat hi ha la possibilitat de proposar que s'impulsin processos participatius, consultes ciutadanes o jurats ciutadans. Fins ara, aquesta potestat no ha estat exercida. En canvi, el govern municipal ha entès que el màxim òrgan consultiu i de participació de l'Ajuntament havia de fer el seguiment i aportacions a processos participatius sobre temes estratègics de ciutat, com ara el projecte de transformació de l'avinguda de la Diagonal, l'elaboració del Pla Director Municipal de Participació Ciutadana o el Pacte dels Usos del Temps. De fet, tal com veurem en l'apartat 3.6., ha estat en

aquesta faceta on el Consell de Ciutat ha tingut més incidència en les polítiques públiques municipals, ja que ha contribuït amb aportacions sorgides del debat en el seu si al disseny de l'esmentat Pla Director, així com al desenvolupament de la consulta per a la transformació de la principal avinguda de la ciutat.

3.5. Indicadors de visibilitat

L'any 2008, coincidint amb el debat sobre el replantejament del rol, l'organització i les línies de futur del Consell de Ciutat, es va crear la Comissió de Comunicació d'aquest òrgan. Això dóna compte de la importància que els seus membres atorguen a l'acció comunicativa; tal com diu la introducció del document elaborat per aquesta Comissió i inclòs com a annex en el *Document de rol*: «El que no es comunica no existeix».

Més de tres anys després, els membres del Consell de Ciutat consultats tenen la sensació que aquest òrgan no és prou visible per a la ciutadania: la gent no sap què és, ni què fa.

Tot i que hi ha qui qüestiona la prioritat de la comunicació externa, perquè considera preferent la comunicació interna (en l'apartat 3.2. ja hem parlat de la rellevància de la informació) o pels efectes que la lògica mediàtica pot tenir en la lògica participativa, en general es considera cabdal que la ciutadania conegui el Consell de Ciutat i el vegi més proper, sobretot de cara a enfortir-lo i a fer augmentar la seva incidència.

Respecte a les mesures i eines proposades per la Comissió de Comunicació, es reconeix que s'ha avançat en alguns punts, tot i que, tal com recull la taula següent, encara queden algunes qüestions importants per assolir.

Taula 9. Principals objectius assolits i pendents, plantejats per la Comissió de Comunicació el 2008

OBJECTIUS ASSOLITS	OBJECTIUS PENDENTS
Elaboració d'un pla de comunicació del Consell de Ciutat	Incidència en els mitjans de comunicació municipals (especialment BTV i Barcelona Informació)
Disseny i utilització d'una nova imatge (fullets institucionals)	
Adequació del web	
Presència a la Mostra d'Entitats de la Mercè	Fer xarxa amb altres consells de ciutat (I Congrés Internacional)
Realització d'un espot televisiu	Intranet per als consellers/es
Butlletí digital	Blog

Aquest balanç desigual, així com el debats realitzats en el grup de discussió i en la sessió de validació amb una comissió àmplia, han posat de manifest que el Consell de Ciutat ha de tenir una major visibilitat pública. Per tant, es considera bàsic que aquest òrgan disposi de veu pròpia, cosa que es veuria afavorida per la figura de portaveu exercida per un membre no electe (segons el reglament intern, aquesta funció recau en la presidència, que actualment ostenta l'alcalde).

Finalment, hem recollit dades relacionades, precisament, amb l'impacte de dues de les eines que donen visibilitat pública al Consell de Ciutat: el web i la publicació a la premsa en general de notícies referides a aquest òrgan.

Si prenem com a referència l'any anterior a la reformulació del Consell de Ciutat –és a dir, el 2007–, i l'últim any natural sencer de la segona etapa –el 2010–, observarem que el web del Consell de Ciutat ha experimentat un descens significatiu en el nombre de visites, però que, en canvi, ha augmentat el nombre de pàgines consultades per

visita, així com la proporció d'usuaris de l'Estat espanyol. Si bé no disposem de xifres d'un nivell de desagregació territorial menor, sobre aquesta última dada hem de suposar que, en comparació amb el 2007, s'ha produït un augment del nombre d'usuaris vinculats amb la pròpia ciutat respecte al total de visitants de la pàgina web.

Taula 10. Comparativa d'ús del web del Consell de Ciutat durant la primera etapa i la segona

INDICADORS	PRIMERA ETAPA (2007)	SEGONA ETAPA (2010)
Nombre d'usuaris	---	2.238
Nombre de visites	11.793	4.138
Pàgines consultades	35.073	30.972
Pàgines/visita	2,97	7,48
Procedència	31,59 % España 68,41 % Otros	95,74 % España 4,26 % Otros

Font: Secretaria del Consell de Ciutat.

Un altre indicador de visibilitat és el constituït per la presència en els mitjans de comunicació de masses. Si prenem com a referència la publicació de notícies relacionades amb el Consell de Ciutat a la premsa general barcelonina, observarem que no han estat gaire abundants al llarg de la seva història, excepte pel que fa al moment de la seva creació, en què va sorgir una certa polèmica entre l'Ajuntament i la Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona (FAVB). El quadre següent recull les principals notícies sobre el Consell de Ciutat publicades als diaris que s'editen a la ciutat:

Quadre 1. Notícies relacionades amb el Consell de Ciutat, publicades a la premsa barcelonina (2004-2011)

DATA	MOTIU	MITJANS	NOMBRE D'ARTICLES PUBLICATS
PRIMERA ETAPA (2004-2007)			
I-III 2004	Creació del Consell de Ciutat	<i>Avui, El País, El Periódico, La Vanguardia</i>	12
XI-XII 2005	Ordenança de Civisme	<i>Avui, La Vanguardia</i>	3
XI/2006, IV/2007	Llibre Blanc de l'Habitatge	<i>Avui, El País</i>	2
XII 2007	Pla d'Actuació Municipal (PAM)	<i>El País</i>	1
SEGONA ETAPA (2008-2011)			
II-IV 2009	Procés participatiu sobre la transformació de la Diagonal	<i>Avui, La Vanguardia, El Punt</i>	3
X 2010	Segon festiu local	<i>El Punt</i>	1

Font: elaboració pròpia a partir de documentació facilitada per la Secretaria del Consell de Ciutat.

3.6. Impacte en les polítiques municipals

El protocol de tractament i seguiment de temes estratègics, incorporat en el *Document de rol*, preveia que cada quatre anys es fes un estudi de traçabilitat sobre la petjada de les resolucions del Consell de Ciutat en la producció normativa de l'Ajuntament i en els pressupostos municipals. Ara bé, a causa de la manca de resposta sistemàtica de l'equip de govern a les propostes del Consell de Ciutat, de la baixa incidència que aquestes han tingut en l'acció política municipal ordinària, i del fet que hagin passat menys de tres anys d'ençà de l'aprovació

del *Document de rol*, es disposa de molt poques dades sobre l'impacte de l'actuació del Consell de Ciutat en les polítiques públiques locals.

Una dada significativa en aquest sentit és l'impacte nul de les propostes sorgides del Consell de Ciutat en el Plenari Municipal. Així, en els últims tres anys, les úniques reaccions oficials s'han produït en la forma de mesures de govern, concretament:

- Mesura de Govern de 22.10.2008, presentada a la Comissió Municipal de Presidència, Territori i Funció Pública de l'Ajuntament, en què el Govern Municipal, de forma consensuada amb la resta de grups municipals, es pronuncia sobre el document *Consell de Ciutat de Barcelona: rol, organització i línies de futur*.
- Mesures de Govern de 26 de setembre de 2008 i de 30 de gener de 2009, per a la transformació de l'avinguda de la Diagonal, mitjançant un procés participatiu que inclou una consulta ciutadana i en què es reserva al Consell de Ciutat, com a principal òrgan de participació de la ciutat, el seguiment i aportació.

Ara bé, si l'impacte sobre l'acció de govern més profunda –plasmada en primer terme en les decisions preses en el Plenari del Consell Municipal i, en últim terme, en la normativa i en el pressupost municipal– ha estat mínim, no podem dir el mateix de la petjada que l'actuació del Consell de Ciutat deixa en el disseny de programes i en la gestió de processos participatius. En aquest sentit, els membres del Consell de Ciutat consultats estan plenament satisfets amb el treball dut a terme en les comissions per a la transformació de l'avinguda de la Diagonal i per al disseny del Pla Director Municipal de Participació Ciutadana, a causa, precisament, de l'alt nivell d'acceptació de les

propostes formulades. Pel que fa a la Comissió de Treball per a la Carta de Ciutadania, si bé ha assolit un bon nivell de deliberació i proposició, destaca per la no acceptació de la majoria d'esmenes substancials.

En el cas del treball de seguiment i proposició arran del procés participatiu de la Diagonal, la incidència de la Comissió va ser notable fins al moment de la consulta, en què el paper del Consell de Ciutat va ser clarament instrumental. Fins aleshores, les aportacions de la comissió específica van influir en els aspectes següents:

- Orientació del procés participatiu.
- Enfocament de l'explicació a la ciutadania del projecte de transformació de l'avinguda de la Diagonal.
- Treball de millora de les eines per recollir opinions i aportacions ciutadanes, en especial de la butlleta.
- Debat i aportacions pròpies.
- Seguiment de les aportacions ciutadanes.

Respecte a la incidència del Consell de Ciutat en el disseny final del Pla Director Municipal de Participació Ciutadana, cal recordar l'elevat nivell d'esmenes acceptades, concretament 54 esmenes d'un total de 68 presentades a través de la comissió corresponent, la qual cosa suposa gairebé el 80 %.

Tanmateix, és en el marc del treball dut a terme per les comissions els últims tres anys i mig on els membres civils del Consell de Ciutat aprecien més la interacció amb els membres electes d'aquest òrgan; és a dir, els representants dels grups municipals. Tot i que amb diferències de valoració segons el seu grau d'assistència i de vinculació, en general es destaquen aquests espais (juntament amb el de la Comissió Permanent) com a llocs de treball i d'aprenentatge conjunt –colze a colze, la societat política

i la societat civil– entre els diferents sectors que conformen el Consell de Ciutat.

Fet i fet, bo i assumint el seu caràcter consultiu, les persones del Consell de Ciutat entenen aquest òrgan com una peça fonamental en la governança municipal i, per tant, consideren clau que les seves propostes i aportacions tinguin un nivell d'incidència notori en l'acció de govern.

Així, una aposta per augmentar el pes del Consell de Ciutat dins de la institució municipal passa per desenvolupar al màxim les seves potencialitats participatives, les quals ja estan contemplades en la normativa vigent. Es tractaria, en definitiva, d'assolir el sostre competencial previst en la Carta Municipal i en les Normes Reguladores de la Participació Ciutadana, i plasmades en el Reglament Intern del Consell de Ciutat.

En aquest sentit, cal recordar algunes accions previstes en el marc normatiu o programàtic del Consell de Ciutat:

- Impulsar iniciatives per a l'aprovació de disposicions municipals de caràcter general (article 27 de la Carta Municipal).
- Fer propostes de punts a tractar en l'ordre del dia del Consell Plenari Municipal.
- Proposar iniciatives ciutadanes, sol·licitar la convocatòria d'audiències públiques, proposar l'impuls de processos participatius, consultes ciutadanes i referèndums, així com jurats ciutadans.

4. Síntesi de l'avaluació i propostes de futur

Aquesta avaluació ha presentat alguns temes crítics com a referents principals per tal de constatar quina ha estat l'evolució del Consell de Ciutat des del 2008 –any en què s'estableixen el seu nou rol i les seves noves funcions– fins al moment actual, així com les possibles millores a plantejar de cara al nou cicle:

- La capacitat d'iniciativa del Consell de Ciutat a l'hora de definir la seva agenda de treball.
- La seva articulació amb la resta d'instàncies participatives, sectorials i territorials de la ciutat, així com de les organitzacions socials que formen part del Consell de Ciutat.
- La seva visibilitat i consideració a escala municipal i de ciutat.
- La incidència de les seves actuacions, segons es tracti de temes preceptius o conjunturals.
- La resposta del Consistori a les actuacions del Consell de Ciutat.
- La composició, representativitat i legitimitat del Consell de Ciutat i dels seus membres.

4.1. Sobre la capacitat d'iniciativa del Consell de Ciutat a l'hora de definir la seva agenda de treball

Si bé es considera que els temes tractats pel Consell de Ciutat durant aquest període són escaients, també s'estima convenient que el Consell de Ciutat s'atribueixi la legitimitat necessària i es doti dels mecanismes adients per establir la seva pròpia agenda de treball en dos àmbits: grans temes de ciutat, que es definirien a l'inici de cada mandat i s'especificarien a l'inici de cada exercici, i els temes de conjuntura que el Consell de Ciutat decideixi abordar de manera proactiva.

Una de les aportacions que podrien beneficiar el Consell de Ciutat a l'hora de definir aquesta agenda proactiva serien les propostes que, també a l'inici del mandat, de l'any i sempre que s'escaigués, formulés qualsevol dels sectors i membres que l'integren, així com qualsevol de les instàncies participatives de l'Ajuntament, sempre d'acord amb el criteri que fossin temes transversals i de ciutat i que fossin objecte de consens o de clara majoria en els àmbits de decisió del Consell de Ciutat.

El debat anual amb l'alcalde sobre l'estat de la ciutat també podria ser un moment clau a l'hora de plantejar temes prioritaris per a l'agenda del Consell de Ciutat.

4.2. Sobre l'articulació del Consell de Ciutat amb la resta d'instàncies participatives sectorials i territorials de la ciutat

Existeix el consens generalitzat que aquesta és una de les grans assignatures pendents del Consell de Ciutat durant aquest període.

En aquest sentit caldria desenvolupar les mesures plantejades pel Pla Director Municipal de Participació Ciutadana (PDMPC), a més de garantir una bona coordinació entre la Secretaria del Consell de Ciutat i els consells sectorials de ciutat en els termes proposats en el punt anterior.

La incorporació de noves tecnologies de la comunicació al Consell de Ciutat i la seva progressió cap a un *Consell de Ciutat 2.0*, articulats amb els corresponents instruments a escala de ciutat, juntament amb altres mesures de tipus organitzatiu, facilitaria molt el seu rol de seguiment i incidència global en la participació ciutadana i en la governança de la ciutat.

Aquesta avaluació també ha assenyalat la necessitat de simplificar la trama d'instàncies i els processos de participació a la ciutat, per tal que aquesta participació sigui assumible pels actors socials, així com més substantiva i eficient. Caldria que la tasca del Consell de Ciutat, com a consell de consells, contribuís a aquesta eficiència i a garantir el tractament adequat dels temes que tinguin una veritable dimensió de ciutat.

A més a més, la millora de la coordinació del Consell de Ciutat amb la resta de consells comporta l'enfortiment de la figura del secretari, o l'augment del suport tècnic a les tasques de gestió dels espais de participació que corresponen a aquesta figura.

4.3. Sobre la visibilitat i consideració del Consell de Ciutat a escala municipal i de ciutat

Aquesta és una dimensió en la qual s'ha avançat de manera desigual. Si, arran dels canvis en l'equip de govern, dividim aquest mandat municipal en dos períodes, podem constatar un progrés positiu pel que fa a la consideració del Consistori envers el Consell de Ciutat en la primera etapa, i més particularment fins al cas de la Diagonal, i un retrocés en la segona etapa. Aquest progrés i retrocés fan referència a: interlocució, comunicació, consideració pública, reciprocitat i incidència. Durant aquesta segona etapa també ha augmentat en el Consell de Ciutat la percepció d'instrumentalització per part del Consistori.

Quant a la visibilitat a escala de ciutat, també seria una assignatura pendent a la qual en el futur caldria dedicar més esforços, recursos i voluntats institucionals, així com més iniciativa pròpia per part del Consell de Ciutat. En

aquest sentit, tot i que s'ha avançat en algun punt –com ara el referent al web del Consell de Ciutat–, les eines de comunicació apuntades per la Comissió de Comunicació constituïda el 2008 continuen sent fites a assolir.

Finalment, caldria considerar la possibilitat que el Consell de Ciutat disposés de la figura d'un portaveu propi escollit entre els seus membres ciutadans o associatius (diferent de la Presidència, tal com es preveu actualment en el Reglament Intern del Consell de Ciutat). Aquesta proposta ha obtingut un suport unànimе en el procés de debat i validació de la pròpia avaluació, fins al punt que en la sessió de validació final es va assenyalar la possibilitat que la Presidència, màxima figura de representació del Consell de Ciutat, actualment ostentada per l'alcalde, pogués ser exercida per un representant de la societat civil del Consell de Ciutat.

4.4. Sobre la incidència de les actuacions del Consell de Ciutat

Si bé es considera de forma majoritària que en els temes preceptius¹ la incidència del Consell de Ciutat ha estat adequada –llevat del cas del Consell de BTV–, també hi ha la percepció que aquesta incidència ha estat més rellevant en el cas dels partits polítics que en el del mateix govern, o que en aquest últim cas ha estat principalment de tipus preventiu i dissuasiu; és a dir, d'anticipació i no pas de reacció a les propostes del Consell de Ciutat.

Tanmateix, és significatiu que es valori com un pas endavant la constitució d'una comissió específica per

.....

1. Considerem aquí com a temes de tractament preceptiu per part del Consell de Ciutat, segons les Normes Reguladores de la Participació Ciutadana i el propi Reglament de Règim Intern del Consell: el seguiment i avaluació de l'acompliment del Programa d'Actuació Municipal (PAM), la valoració dels pressupostos i les ordenances fiscals, i el Consell Assessor de Barcelona Televisió.

tractar més a fons els pressupostos del 2011 –atès l'esforç que això ha comportat–, així com la millora en la presentació de la informació per part de l'àrea d'Hisenda. En general, podríem concloure que si la valoració en el tractament dels temes preceptius és positiva, és conseqüència, en bona part, de les baixes expectatives existents, en consonància amb el baix nivell de tractament del tema i d'incidència del qual es partia.

Ara bé, per tal de millorar el tractament d'aquests temes, es proposen dues mesures principals: en primer lloc, que la informació que arribi al Consell de Ciutat sigui més elaborada i sintètica, i, en segon lloc, que el Consell de Ciutat dugui a terme un seguiment més continuat de l'evolució de l'acció municipal en els temes de tractament preceptiu, amb la possibilitat de focalitzar aquest seguiment en determinats aspectes que el Consell de Ciutat consideri més significatius i prioritaris. La realització d'aquesta tasca requeriria dotar la Secretaria del Consell de Ciutat de més recursos humans i econòmics.

Pel que fa als temes no preceptius, i després de la bona incidència assolida en el cas de la proposta sobre el nou rol i les noves funcions del Consell de Ciutat –llevat del cas del PDMPC i de la primera fase del procés de la Diagonal (fins al plantejament de la Consulta)–, es considera que la incidència ha estat insuficient en contingut i en forma, o, fins i tot en alguns casos, com en el de la Carta de Ciutadania, gairebé inexistent, encara que, paradoxalment, hagi estat notable pel que fa a les propostes plantejades per alguns ciutadans i ciutadanes del Consell de Ciutat per la via de les al·legacions.

Es considera molt positiva l'experiència del debat anual amb l'alcalde sobre l'estat de la ciutat, tot i que ha estat més valorada l'edició del 2010 que la del 2011.

De manera general, si bé el Consell de Ciutat assumeix plenament el seu caràcter consultiu i no vinculant, no renuncia a la seva funció com a òrgan fonamental en la governança de la ciutat ni al fet que, com a tal, tingui una incidència real i tangible en la presa de decisions del Consistori, i que aquesta incidència esdevingui sistemàtica pel que fa a la forma i als procediments de resposta i de rendiment de comptes. Així, sembla indefugible que el Consell de Ciutat rebi una resposta en temps i forma a totes les seves propostes i dictàmens per part del govern municipal, i que esdevinguin indicadors de traçabilitat de la seva incidència.

En aquest camí caldria aplicar totes les mesures establertes en les Normes Reguladores de la Participació Ciutadana, en el Pla Director Municipal de la Participació Ciutadana, així com en la pròpia Mesura de Govern sobre el rol i les funcions del Consell de Ciutat i en el seu Reglament. En tot cas, una bona solució seria la inclusió necessària del tractament dels dictàmens i les propostes del Consell de Ciutat en l'ordre del dia del Plenari del Consell Municipal, dins del termini de 30 dies que estableix el Reglament del Consell de Ciutat, i de la resposta municipal a la sessió plenària següent del Consell de Ciutat.

Finalment, seria recomanable que el Consell de Ciutat tingués veu pròpia i autònoma davant l'opinió pública de la ciutat mitjançant la figura d'un portaveu, segons s'ha esmentat abans, i que totes les seves propostes i dictàmens, així com les respostes corresponents per part de l'Ajuntament, fossin accessibles a través del web municipal.

4.5. Sobre la composició, representativitat i legitimitat del Consell de Ciutat i dels seus membres

Pel que fa a aquesta qüestió, la percepció majoritària és que la composició actual és força adequada, ja que representa la pluralitat de sensibilitats i visions de la ciutat.

Quant als partits, es remarca la necessitat que no converteixin el Consell de Ciutat en escenari de les seves controvèrsies partidistes i que tinguin una presència més regular en les diverses instàncies del Consell de Ciutat. Tot i que, en general, es reconeix la importància que formin part del Consell de Ciutat, hi ha un cert debat sobre si el seu paper hauria de ser més aviat d'escolta que d'intervenció i si, en determinades ocasions, caldria cedir els espais de deliberació als membres del Consell de Ciutat procedents de la societat civil.

Tenint en compte l'expectativa que el Consell de Ciutat assoleixi una major consideració i incidència, es considera que s'hauria de consolidar la representativitat i legitimitat dels seus membres en tots els sectors de representació, mitjançant una actualització més freqüent i rigorosa dels corresponents censos i registres, uns criteris més exigents d'implicació i participació, i uns mecanismes més àgils de renovació, així com, en el cas específic del sector associatiu, l'establiment de mecanismes que garanteixin l'aplicació del codi ètic de l'associacionisme de Barcelona a les entitats. Reforçar la presència de les entitats de segon i tercer grau podria contribuir a donar més consistència al Consell de Ciutat.

També s'assenyala que els actuals criteris de composició i d'elecció dels membres del Consell de Ciutat corresponen a la fase del Consell de Ciutat anterior al 2008 i a la seva

orientació actual. Caldria revisar i actualitzar aquests criteris de cara al nou cicle, per tal de garantir la legitimitat de cadascun dels seus membres i la representativitat del conjunt.

Així mateix, seria recomanable establir criteris i procediments de presa de decisions que garantissin la seva legitimitat, representació i qualificació de les majories.

Finalment, es valora l'aportació d'opinió qualificada – des de l'expertesa que cada actor té en el seu àmbit d'actuació– dels membres del Consell de Ciutat, així com la capacitat de treballar i de debatre els temes que s'hi tracten. En aquest sentit, cal continuar combinant les aportacions ciutadanes que es fan des de les organitzacions i també les que provenen de la ciutadania a títol individual. Com a element a millorar s'assenyala una major vinculació amb l'activitat del Consell de Ciutat (en especial, el treball en comissions) per part dels membres que no formen part de la Comissió Permanent.

En definitiva, es reconeix que el Consell de Ciutat és un espai de ciutat, on es debat la política de ciutat i es treballa per la ciutat. Prendre consciència d'aquesta dimensió singular del Consell de Ciutat implica un aprenentatge democràtic i participatiu per part dels seus membres. Per tal de facilitar aquest aprenentatge, es proposa impulsar la incorporació i acollida dels nous membres.

L'experiència del Consell de Ciutat de Barcelona ha estat progressivament positiva. Els canvis generats durant l'any 2008 arran de les noves orientacions pel que fa al seu rol i funcions han contribuït a aquest procés de maduració i consolidació, si bé algunes potencialitats derivades d'aquestes noves orientacions encara no han

estat explotades. La seva realització, així com la de les millores que sorgeixen d'aquesta avaluació, poden contribuir a aconseguir que en el seu proper cicle el Consell de Ciutat assoleixi un rol central i determinant en la qualitat democràtica de Barcelona i en la seva governança municipal.

Les persones que integren el Consell de Ciutat de Barcelona han manifestat una clara voluntat d'assolir aquesta fita així com un alt grau de compromís, responsabilitat i motivació.

5. Bibliografia

ANDUIZA, EVA y DE MAYA, SERGI (2005):
La qualitat de la participació: una proposta d'indicadors.
Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

CASTELLÀ, CAROLA y PARÉS, MARC (2009):
«Una propuesta de criterios de calidad democrática para evaluar los procesos participativos», en PARÉS, M. (coord.): *Participación y calidad democrática. Evaluando las nuevas formas de democracia participativa.*
Barcelona: Editorial Ariel.

CONSELL DE CIUTAT DE BARCELONA (2009):
Consell de Ciutat de Barcelona: rol, organización y líneas de futuro.
Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

OBSERVATORIO INTERNACIONAL DE LA DEMOCRACIA PARTICIPATIVA (2006):
Guía práctica para la evaluación de procesos participativos.
Barcelona: ODP.
Edició digital:
www.oidp.net/ca/v_publicaciones_4.php

ROMANÍ, DANIEL (2009):
El Consell de Ciutat: 2004-2007. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

6. Annex

6.1. Guions de les entrevistes i del grup de discussió

6.1.1. Guió de les entrevistes realitzades a membres del Consell de Ciutat

El *Document de rol* abans esmentat establia tot un seguit de línies de millora del rol i del funcionament del Consell de Ciutat. Si li sembla, les anem repassant una a una, i vostè em diu fins a quin punt creu que s'ha avançat o no en cadascuna d'elles al llarg dels dos últims anys. Si ho considera oportú, pot posar exemples de temes concrets:

1. Tractament de temes rellevants. ¿Fins a quin punt el Consell de Ciutat debat els temes estratègics, transversals i emblemàtics de la ciutat?
2. Funcionament intern i mètode de treball. Valori cadascun dels aspectes següents del procediment emprat a l'hora d'abordar els diferents temes:
 - a) La informació rebuda –qualitat, claredat, antelació–, ¿ha estat suficient i àgil?
 - b) El temps invertit en el tractament dels temes –informació, debat i deliberació–, ¿ha estat insuficient, adequat o excessiu?
 - c) El mètode de treball per al debat dels temes i l'elaboració de dictàmens, ¿ha estat adequat?
 - d) Devolució adequada en contingut, temps i forma. ¿Com valora vostè la resposta de l'Ajuntament a les resolucions i dictàmens del Consell de Ciutat?
3. Impacte de les actuacions del Consell de Ciutat. Fins a quin punt els acords presos en el Consell de Ciutat i les seves comissions han generat canvis i resultats a escala d'actuació municipal?

- A escala de polítiques.
 - A escala de pressupostos.
 - A escala normativa.
4. Reconeixement, visibilitat i relació amb la ciutadania. ¿Creu que s'ha millorat en el tractament institucional del Consell de Ciutat, o no? ¿I en la difusió de la seva activitat?
 5. Articulació del Consell de Ciutat amb la resta d'òrgans i processos participatius de la ciutat. ¿Creu que s'han fet les millores necessàries per vertebrar l'espai participatiu a Barcelona?
 6. Interlocució amb el govern local. ¿Fins a quin punt ha millorat –o no– la comunicació i l'accés a les principals figures del govern municipal (alcalde, equip de govern, plenari municipal...)? Valori específicament l'articulació entre la deliberació en el si del Consell de Ciutat i la negociació entre els diferents grups polítics municipals dels diferents temes tractats. El rol dels grups polítics municipals en el Consell de Ciutat, ¿està ben definit?

6.1.2. Guió de les entrevistes realitzades a tècnics municipals (Direcció de Participació i Associacionisme))

Voldríem saber, a partir de la seva experiència en el procés d'elaboració del Pla Director Municipal de Participació Ciutadana de Barcelona, en què el Consell de Ciutat va tenir un rol de seguiment i de canalització d'aportacions, quin balanç fa vostè d'aquesta aportació i d'aquesta experiència.

1. Comencem per la valoració del rol que és va tenir en la Comissió de Treball constituïda pel Consell de Ciutat per fer el seguiment d'aquest procés.

2. ¿Com valora vostè el funcionament i mètode de treball emprat per l'esmentada Comissió?
3. ¿Hi va haver *feed-back* entre l'equip tècnic encarregat de redactar el PDMPC i la Comissió del Consell de Ciutat? ¿Com valora vostè la devolució a escala tècnica i política?
4. ¿Com valora vostè el paper dels grups municipals en el procés de disseny del PDMPC? ¿Creu que el seu rol ha estat ben definit?
5. ¿Com valora vostè el paper de l'equip de govern?
6. ¿Quin impacte han tingut les aportacions del Consell de Ciutat en l'elaboració del Pla Director? ¿Com valora vostè aquest impacte?
7. ¿Quina visibilitat pública ha tingut el Consell de Ciutat en el procés de disseny i presentació del PDMPC? ¿Com la valora vostè?
8. ¿En què afecta el PDMPC al Consell de Ciutat? ¿Com valora vostè els canvis previstos quant a...?:
 - Coordinació entre el Consell de Ciutat i la resta d'òrgans de participació.
 - Rol del Consell de Ciutat en la governabilitat de la ciutat.

6.1.3. Guió de les entrevistes realitzades a tècnics (secretaris de consells sectorials i territorials)

A partir de la seva experiència com a tècnic vinculat a un consell sectorial/territorial, ens agradaria que valorés diversos aspectes del Consell de Ciutat:

1. Tractament de temes rellevants. ¿Creu vostè que els temes que tracta el Consell de Ciutat són adequats? ¿Hi ha una diferenciació clara respecte als que s'aborden a escala dels consells sectorials/territorials?
2. Coordinació amb els òrgans sectorials/territorials. ¿Com valora vostè la coordinació entre el Consell de Ciutat i la resta d'òrgans que funcionen a la ciutat, pel que fa a...?:

- Agenda.
- Circulació de la informació i trasllat dels temes tractats (incloent-hi debats).
- No solapament de temes.

¿Quines millores introduiria vostè en l'articulació entre el Consell de Ciutat i la resta de consells?

3. Impacte de les actuacions del Consell de Ciutat. ¿Fins a quin punt els acords adoptats en el Consell de Ciutat i les seves comissions han generat canvis i resultats a escala d'actuació municipal?
 - A escala de polítiques.
 - A escala de pressupostos.
 - A escala normativa.
4. ¿Creu vostè que s'ha millorat en la visibilitat del Consell de Ciutat i en el de la resta de consells envers la ciutadania? ¿I pel que fa a reconeixement institucional? ¿Creu que els canvis introduïts els últims dos anys (en la pàgina web, en la xarxa de consells...) hi han influït?
5. A principis del 2009, el Consell de Ciutat va convocar els representants dels consells sectorials i territorials per tal de plantejar una major coordinació entre ells. Es va presentar el projecte Xarxa de Consells. ¿Hi va

participar? ¿Què en pensa vostè, d'aquesta iniciativa? ¿Com valora els seus resultats?

6.1.4. Guió del grup de discussió amb membres del Consell de Ciutat

A les entrevistes realitzades a una mostra de membres del Consell de Ciutat hem recollit un seguit d'opinions sobre l'evolució d'aquest òrgan, especialment a partir del 2008, en qüestions que afecten bàsicament el seu funcionament intern, les relacions amb el govern de la ciutat i l'impacte de les seves actuacions. Ara, amb aquesta convocatòria a aquest grup, en el qual hi estan representats els diferents sectors que integren el Consell de Ciutat, volíem aprofundir en algunes qüestions sorgides de les entrevistes, que passem a plantejar-vos:

1. Tractament de temes rellevants. En general, s'ha coincidit a destacar la rellevància dels temes tractats en aquesta etapa, però alhora es considera que el Consell de Ciutat hauria d'incidir més en l'agenda de prioritats. ¿Com creieu que es podria atorgar al Consell de Ciutat un paper més actiu a l'hora de plantejar els temes que ha d'abordar?
2. Funcionament intern i mètode de treball (informació rebuda, temps disponible i mètode de treball i devolució).
 - a) En la primera fase, les comissions de treball estaven liderades per un expert reconegut en la temàtica abordada. En la segona fase, les comissions han comptat amb assessoraments puntuals i un suport metodològic, i s'ha atorgat més protagonisme a les visions dels membres del Consell de Ciutat. ¿Creieu que

- l'equilibri entre coneixement o expertesa temàtica i riquesa de visions ciutadanes sobre un tema és adequat, o cal corregir-lo?
- b) Un dels punts febles que s'ha posat de manifest en les entrevistes és la manca de devolució o resposta sistemàtica per part del govern municipal a les propostes i demandes plantejades pel Consell de Ciutat. ¿Creieu que la millora en aquest punt passa per una major reglamentació del procés de retorn per part de l'equip de govern?
3. En general, s'observa un dèficit a l'hora de fer el seguiment i constatació de l'impacte de les aportacions del Consell de Ciutat a l'actuació municipal. ¿Com es podria resoldre aquesta mancança?
4. Segons es desprèn de les entrevistes, una de les assignatures pendents és la visibilitat del Consell de Ciutat i de la difusió de la seva tasca. ¿Com valoreu aquesta qüestió? ¿Quines propostes faríeu per millorar-la?
5. Un altre dels temes on encara hi ha molt a fer és l'articulació del Consell de Ciutat amb la resta d'òrgans i processos participatius de la ciutat. ¿Com es pot avançar en aquest punt?
6. A les entrevistes s'evidencien diferents punts de vista sobre el paper dels representants dels grups municipals en el Consell de Ciutat. En general, se celebra que siguin receptius a les demandes plantejades per la resta de membres, i que participin com un més en els espais de treball, i es reprova que traslladin al Consell les seves estratègies de partit. ¿Esteu d'acord amb aquest plantejament? ¿Creieu que el rol dels partits polítics en el Consell de Ciutat està ben definit, o caldria introduir-hi canvis?

7. A les entrevistes fetes fins ara s'assenyala com a repte que el Consell de Ciutat cada vegada tingui més incidència en l'actuació municipal. ¿Creieu que això ha d'anar lligat a canvis en el sistema de presa de decisions i a un augment del nivell de representativitat del Consell de Ciutat?